

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

3. Огієнко О.І. *Формування готовності до інноваційної діяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя* / О.І. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 7. – С. 154 – 162.

4. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С. Рапатевич. – Мн.: “Современное слово”, 2005. – 720 с.

5. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00>

6. Яровенко Т.С. Види інновацій в освіті та їх класифікація / Т.С. Яровенко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія “Економіка”. – 2012. – № 10/1. – Т. 20. – С. 214 – 219.

REFERENCES

1. Dychkivska, I.M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii* [Innovative educational technology]. Navch. posib., Kyiv: Akademvydav, 351 p. [in Ukrainian].

2. Kravchenko, N. Y. (2003). *Osvoiennia vchyteliayu pochatkovoї shkoly pedahohichnykh innovatsii v umovakh vnurishnoshkilnoi naukovo-metodychnoi roboty* [The development of primary school teachers in

terms of pedagogical innovations vnurishnoshkilnoyi scientific and technical work] Candidate’s thesis. Kharkiv, 232 p. [in Ukrainian].

3. Ohiyenko, O.I. (2013). *Formuvannia hotovnosti do innovatsiinoї diialnosti yak vazhlyva skladova profesiinoї pidhotovky maibutnoho vchytelia* [Formation of readiness for innovation as an important component of training future teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi.*, pp. 154 – 162. [in Ukrainian].

4. Rapatsevych, E.S. (Ed.). (2005). *Pedagogika: Bolshaya sovremennaya entsiklopediya* [Pedagogika: Modern Bolshaya Encyclopedia]. Minsk: “Sovremennoe slovo”, 720 p. [in Russian].

5. Polozhennia pro poriadok zdiisnennia innovatsiinoї osvritnoi diialnosti [The provisions on how to implement innovative educational activities] Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00> [in Ukrainian].

6. Yarovenko, T.S. (2012). *Vydy innovatsiy v osviti ta yikh klasyfikatsiya* [Types of innovation in education and their classification]. Journal of the Dnipropetrovsk University. Series “Economics”. No.10/1, Vol. 20, pp. 214 – 219. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.04.2017

УДК 378.37.08

Анна Рідкодубська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Хмельницького національного університету

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Стаття присвячена характеристиці педагогічних умов підготовки майбутніх працівників соціальної сфери. В статті виділено такі педагогічні умови підготовки майбутніх працівників: створення позитивної мотиваційної настанови на професійну мобільність майбутніх соціальних працівників, впровадження та застосування інноваційних технологій формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери, використання в навчально-виховному процесі спецкурсу “Основи професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери” на основі компетентнісного підходу і міжпредметна координація у вивченні професійних дисциплін та дисциплін загальногуманітарного циклу.

Ключові слова: професійна мобільність, працівник соціальної сфери, педагогічні умови підготовки до професійної мобільності.

Літ. 5.

Анна Рідкодубська, кандидат педагогических наук, доцент кафедры социальной работы и социальной педагогики
Хмельницкого национального университета

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ БУДУЩЕГО РАБОТНИКА СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ

Статья посвящена характеристике педагогических условий подготовки будущих работников социальной сферы. В статье выделены такие педагогические условия подготовки будущих работников: создание положительной мотивационной установки на профессиональную мобильность будущих социальных работников, внедрения и применения инновационных технологий формирования профессиональной мобильности будущих работников социальной сферы, использование в учебно-воспитательном процессе спецкурса “Основы профессиональной мобильности будущих работников социальной сферы” на основе компетентностного подхода и межпредметная координация в изучении профессиональных дисциплин и дисциплин общегуманитарного цикла.

Ключевые слова: профессиональная мобильность, работник социальной сферы, педагогические условия подготовки к профессиональной мобильности.

*Anna Ridkodubska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Social Work and Social Pedagogy Department
Khmelnitskiy National University*

THE PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PREPARATION TO THE PROFESSIONAL MOBILITY OF FUTURE SOCIAL WORKER

The article is devoted to the pedagogical conditions of training to the professional mobility of future social workers. The author carries out the analysis of the scientific sources and the practical experience of teaching of future social workers, defines the pedagogical conditions of formation of professional mobility of future social workers. Creating the positive motivational attitudes to the professional mobility considered to be the main condition. The introduction and the application of innovative technologies of formation of professional mobility of future social workers are the other conditions.

The modern innovative technologies cover a range of the theoretical and practical questions of the educational process. The innovative technology means the qualitatively new sets of forms and methods of education and management, which bring the significant changes into the result of the educational process.

The second condition is the using of the special course "the bases of professional mobility of future social workers" in the educational process as the basis of the competence approach.

This course as a new pedagogical discipline is aimed to the students' mastering of components of the professional competences and coverage of professional mobility as an integrated phenomenon.

The author defines such conditions as the interdisciplinary coordination during the studying of professional disciplines and the disciplines of the General humanitarian cycle. The process of the professional training of future social workers is expressed in the definition of the interdisciplinary relations, the connection between the professional disciplines with the content of professional activity, the components of which, the theoretical and instrumental knowledge, are the basis of preparation of future professional activities.

Accordingly to the pedagogical conditions that are necessary for increasing the efficiency of preparation to the professional mobility of future social workers, because they stimulate the professional development and the multi-level interactions between the teachers and students.

Keywords: *the professional mobility, a social worker, the pedagogical conditions of preparation to the professional mobility.*

Постановка проблеми. Динамізм сучасних суспільних перетворень викликає до життя потребу у фахівцях, які вміють аналізувати мінливі соціально-економічні умови розвитку виробництва, приймати і реалізовувати нестандартні рішення в ситуації ринкової конкуренції, уникати стереотипів у виробничій й особистісній сферах взаємодії. Як визначено в Концепції професійної освіти України та Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті нагальною є потреба забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного саморозвитку, опанування та впровадження наукоємних й інформаційних технологій, конкурентоспроможних та мобільних на ринку праці.

Аналіз актуальних досліджень. Протягом останніх років науковцями активно розробляються технології формування професійної мобільності фахівців. Деякі аспекти вивчення професійної мобільності розглядаються ученими, вирізняючи їх з-поміж проблем формування професійної компетентності фахівців різного профілю. Особливості професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери стали наукові доробки А.М. Алексюк, А.С. Мойсеюк, Л.І. Романовської, Л.М. Романишиної, окреслено методологічні основи неперервної професійної освіти досліджуються проблеми професійної підготовки

майбутніх працівників соціальної сфери і знаходять своє відображення в працях вітчизняних учених І.П. Григи, М.Б. Євтуха, І.Д. Звереві, А.Й. Капської, О.Г. Карпенко, І.М. Ковчиної. Водночас, практично відсутні спеціальні дослідження, в яких безпосередньо розглядався б процес формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери.

Метою статті є характеристика педагогічних умов підготовки до професійної мобільності працівників соціальної сфери.

Виклад основного матеріалу На основі аналізу наукових джерел та практичного досвіду підготовки майбутніх працівників соціальної сфери, можна окреслити педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери. Першою умовою, на нашу думку, є створення позитивної мотиваційної настанови на професійну мобільність майбутніх соціальних працівників. Т. Левченко зазначає, що ефективність процесу засвоєння тієї чи іншої інформації залежить від особистісних властивостей суб'єктів учіння, системи їх потреб, мотиваційних установок, емоційно-вольових особливостей, здібностей, попереднього досвіду, засобів засвоєння та переробки інформації [3, 89]. Загальновідомо, саме мотиви визначають діяльність людини і є джерелом активності особистості й умовою ефективного формування професійної

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

мобільності. Саме тому, для успішного формування професійної мобільності майбутнього працівника соціальної сфери важливим є знання про склад всіх видів мотивів, кожного окремо, їх співвідношення і спільної взаємодії.

Т. Левченко пропонує враховувати так звані внутрішні мотиви, які існують у самому навчальному процесі: залучення до одержання нових знань, ліквідація незнання, оволодіння певним обсягом інформації, новими вміннями і навичками та зовнішні мотиви, які знаходяться поза навчальною діяльністю, а саме: соціальна мотивація, тобто мотивація, яка пов'язана з перспективним розвитком особистості студента, його успіхами, соціалізацією в суспільстві, самоактуалізацією, самореалізацією, самоствердженням, суспільним схваленням, професійними намірами і планами на майбутнє [там само]. Формування внутрішніх мотивів розглядаються нею як найвищий ступінь педагогічного впливу.

Тому, тільки розуміння необхідності професійної мобільності для майбутньої кар'єри, отримання гідного соціального статусу в суспільстві, комфортного перебування на ринку праці забезпечить підвищення інтересу студентів до формування професійної мобільності, розвине ті мотиви, які допоможуть педагогам створити на заняттях сприятливі умови для вивчення дисциплін, спонукати студентів до ефективного самостійного здобування знань та формування особистих якостей, які будуть формувати їх професійну мобільність.

Ми також схилиємося до думки, що мотивація значно зростає, коли студенти розуміють існування тісного взаємозв'язку між наявністю професійної мобільності та своїм місцем у суспільстві, коли вони усвідомлюють, що в наш час професійна мобільність є однією з основних кваліфікаційних характеристик конкурентоспроможного фахівця. Сукупність таких стійких провідних мотивів, які орієнтують діяльність особистості майбутнього фахівця, виражають його бажання займатися самовдосконаленням у вибраній галузі діяльності, сприяє підвищенню ефективності формування професійної мобільності, тобто існує тісний взаємозв'язок між формуванням професійної мобільності майбутнього з одного боку і дією мотивувальних чинників з іншого.

В психолого-педагогічній літературі представлено багато технологій формування та розвитку мотивації. Проте, проведений аналіз наукової літератури та педагогічної практики у Вузї дозволив нам виокремити такі напрями впливу на процес створення позитивної мотивації на професійну мобільність: формування поняття

про професійну мобільність; аналіз і поширення передового закордонного досвіду; виокремлення переваг "професійної мобільності"; формування позитивних мотиваційних настанов на професійну діяльність; формування потреби в розвитку емоційного інтелекту; створення ситуацій, які сприяють усвідомленню необхідності розвитку професійної мобільності.

Перші три напрями дозволять сформувати у студентів поняття про професійну мобільність, оцінити переваги професійної мобільності в структурі професійних кваліфікацій, які може отримати студент. Це дозволить студенту самостійно орієнтуватись в інформаційному полі, присвяченому професійній мобільності.

Наступний напрям дозволить сформувати мету навчання, розкрити попередню потенційну готовність майбутнього працівника соціальної сфери до позитивного сприйняття професійної діяльності, прагнення та бажання проявити себе в ній.

Слід зауважити, що в інтересах підвищення ефективності процесу формування професійної мобільності необхідно порівнювати не студентів, а попередні результати, оцінювати за конкретним внеском у розв'язання тих чи інших навчально-професійних та пізнавальних завдань.

Ще одним напрямом впливу на процес розвитку мотивації професійної мобільності є усвідомлення необхідності формування в майбутніх працівників соціальної сфери розвитку емоційного інтелекту. Емоційний інтелект – це явище, яке об'єднує в собі вміння розрізняти і розуміти емоції, управляти власними емоційними станами і емоціями своїх партнерів по спілкуванню [1, 2]. У нових соціально-економічних умовах відбувається розширення спектру професійних компетенцій. Саме вміння розрізняти, розуміти та володіти власними емоціями підносить на вищий рівень професіоналізму конкретну особистість. Такі фахівці потрібні будь-якому колективу професіоналів, який бажає досягти конкурентоспроможності на світовому ринку. Для цього на нашу думку необхідно розширити загальнонаукову базу знань майбутніх працівників соціальної сфери.

Наступний напрям передбачає цілеспрямоване моделювання і розвиток ситуацій самовдосконалення, вільного вибору, за яких студенти будуть постійно стикатися з необхідністю вживати та розширювати свої знання, вміння та навички бути мобільними, адекватно реагувати на нестандартні професійні завдання, що буде вимагати від них прояву

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

професійно-значущих й особистісних якостей, які відповідають за формування професійної мобільності. Останній напрям ми пов'язуємо із створенням ситуацій, що сприяють усвідомленню необхідності розвитку професійної мобільності. Ніщо не переконали краще, ніж реальність, в якій може опинитися майбутній фахівець, тому розгляд ситуацій, що потребують мобільного типу поведінки, та пошук виходу з них сприяють створенню позитивної мотиваційної настанови на професійну мобільність. Для цього необхідно створити спеціальну систему професійних завдань, направлених на формування професійної мобільності, яку необхідно впровадити в процес професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери.

Підсумовуючи сказане, засвідчимо, що створення позитивної мотиваційної настанови на професійну мобільність може бути визначено як педагогічна умова успішного формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери.

За цієї умови формування професійної мобільності відбувається в таких напрямках: формування вільної, життєлюбної, фізично та психічно здорової особистості, яка здатна нести відповідальність за свої рішення, готової до змін в освітньому середовищі; підвищення потреби в саморозвитку і самоорганізації студента як суб'єкта діяльності, особистості, індивідуальності; розвиток інтелектуального і творчого потенціалів особистості шляхом забезпечення її повноцінною, високоякісною освітою, готової до креативної діяльності і вирішення нестандартних професійних ситуацій; посилення інтересу до майбутнього фаху, особливо це стосується тих студентів, які зробили вибір професії несвідомо, спадково чи за настановою батьків, готової до вирішення потенційних професійних проблем.

Наступна умова – впровадження та застосування інноваційних технологій формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери.

Сучасні інноваційні технології охоплюють коло теоретичних та практичних питань навчально-виховного процесу. Під інноваційними технологіями розуміється якісно нова сукупність форм та методів, виховання й управління, яка приносить суттєві зміни в результат педагогічного процесу. Одним із шляхів формування сучасної розвиненої особистості є набуття нею необхідних знань та навичок за допомогою певних форм та методів навчально-виховної роботи, які впроваджуються у вищій школі. Від якості отриманих студентами під час навчання знань та

навичок, що постійно удосконалюються відповідно до вимог сучасного суспільства, які впливають на їх професійну діяльність і майбутнє життя, залежить духовний, моральний та інтелектуальний рівень розвитку молоді людини.

У Національній доктрині розвитку освіти чітко відображена ідея інтенсифікації та використання інноваційних технологій у навчально-виховній діяльності шляхом використання чинників, які сприяють її реалізації.

На нашу думку одним з таких чинників і є професійна мобільність. Таким чином, образно сприймаючи певні знання та творчо їх відображаючи, студенти ще більше зацікавляться питаннями, що розглядаються окремими темами, та дисциплінами загалом, усвідомлюючи, що це сприяє їх розумінню філософії, загальному розвитку молоді особистості, розширенню творчої свідомості, є важливим для майбутнього професійного призначення кожного студента та дозволяє сформувати професійно мобільну особистість.

Студентам надається можливість творчо підійти до сприйняття предметних питань дисципліни, що вивчається. Форми навчання, орієнтовані на студентів, змушують їх проявляти активність, згадувати життєвий досвід. Нові знання, передані викладачем на занятті, стають частиною думок учасників педагогічного процесу, їх власними висловлюваннями, а нова інформація – міцно засвоєною. На ці цілі орієнтовані також інші методи активного навчання, такі як тренінги, рольові ігри, дискусії, кейс-метод, метод фокальних об'єктів й семінари-практикуми.

Таким чином, на нашу думку, ефективність формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери у вищих навчальних закладах залежить від використання інноваційних технологій у навчальному процесі, які створюють умови для самореалізації особистості та допомагають досягти високого інтелектуального розвитку. З метою розвитку професійної мобільності, розкриття власного потенціалу студентів, що веде до подальшого їх самовдосконалення, спрямовує духовну, розумову, наукову активність майбутнього працівника соціальної сфери на досягнення мети в професійній діяльності, на нашу думку, виникає потреба у розробці та впровадженні у навчальний процес спецкурсу "Основи професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери".

Наступна умова – використання в навчально-виховному процесі спецкурсу "Основи професійної мобільності майбутніх працівників

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

соціальної сфери” на основі компетентнісного підходу.

Даний спецкурс – нова педагогічна дисципліна, спрямована на оволодіння студентами складовими професійних компетенцій та висвітлення професійної мобільності як інтегрованого явища. За англійським психологом Джоном Равеном [4, 152], компетентність – це специфічна здатність, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, яка включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії. Головна мета спецкурсу – оволодіння студентами професійними компетентностями, які лежать в основі професійної мобільності. Зміст програми спецкурсу побудовано таким чином, щоб на першому етапі спонукати студентів до усвідомлення сутності поняття “професійна мобільність”, висвітлення наукових підходів до розвитку чинників професійної мобільності, а також до розуміння формування професійної мобільності як основного чинника успішності молодого фахівця. На другому етапі вивчення спецкурсу відбувається переосмислення особистісного сприйняття студентами професійної мобільності як основного чинника професійного зростання.

Зміст спецкурсу “Основи формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери” включав лекції (з елементами бесіди, зворотнього зв’язку, засобами мультимедійного супроводу тощо, семінарські заняття (дебати, ділова гра, “круглий стіл”, тести, дискусії тощо), створення науково-дослідницьких проєктів на теми: “Основи формування базового рівня професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери”; “Сутність понять “мобільність”, “професійна мобільність” для майбутнього соціального працівника; “Типи та аспекти професійної мобільності, її зовнішні та внутрішні чинники, які визначають актуальність професійної мобільності”; “Компетенції, компетентнісний підхід у вивченні професійної мобільності”, “Професійна мобільність як чинник професійної успішності молодого фахівця”.

Наступна умова – міжпредметна координація у вивченні професійних дисциплін та дисциплін загальногуманітарного циклу. Р. Гришкова під “міжпредметною координацією має на увазі постійний динамічний багатосторонній зв’язок загальногуманітарних дисциплін та фахових дисциплін”, що виступають замовниками спеціальних знань, необхідних для підготовки до професійної діяльності в багатонаціональному

середовищі [2, 234]. Через взаємозв’язок навчальних дисциплін на засадах міжпредметної координації маємо можливість підготувати майбутніх працівників соціальної сфери до професійної мобільності. Розуміння терміна “координація” та його роль з розвитком науки змінювались. Координація в контексті управління навчальним процесом – це узгодження навчальних програм за суміжними дисциплінами з огляду на спільність трактування досліджуваних понять, явищ, процесів і часу їхнього вивчення, тобто ретельно розроблений взаємозв’язок навчальних предметів, що сприяє інтеграції знань [5]. Проблеми координації міжпредметних зв’язків в основному розглядають питання інтегрованого навчання і розвиток вмінь професійної взаємодії. Процес фахової підготовки майбутніх працівників соціальної сфери виражається у визначенні міждисциплінарних зв’язків, зв’язку фахових дисциплін зі змістом професійної діяльності, складовими якої є теоретичні та інструментальні знання в основі підготовки до майбутньої професійної діяльності. Міжпредметна координація фактично є системою для формування цілісного уявлення про мобільність і покликана охопити всі сторони явища, тому саме вона, за умови правильної побудови, допоможе здійснити якісну фахову підготовку працівників соціальної сфери до професійної мобільності через методично обґрунтоване інтегроване використання різних дисциплін, методів навчання і відповідних дидактичних матеріалів. Тому вважаємо міжпредметну координацію реальним підґрунтям підготовки соціальних працівників до професійної мобільності.

Висновки. Таким чином, педагогічні умови є необхідними для підвищення ефективності підготовки до професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери, оскільки вони стимулюють професійне становлення та різномірневу взаємодію викладачів та студентів. Педагогічні умови в процесі підготовки майбутніх працівників соціальної сфери мають цілеспрямовано застосовуватися та якісно впливати на результати навчальної діяльності студентів. Тому в сучасних умовах вищі навчальні заклади повинні враховувати педагогічні умови в професійній підготовці майбутніх працівників соціальної сфери. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні моделі формування професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери

ЛІТЕРАТУРА

1. Гоулман Д. *Емоциональное лидерство:*

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЮТОРСЬКОГО СУПРОВОДУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Д. Гоулман, Р. Бойцис, Э. Макки; пер. с англ. [А. Лисицыной]. – 3-е изд., стереот. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 300 с.

2. Гришкова Р.О. *Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей: Монографія. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007.*

3. Левченко Т. І. *Про поняття педагогічного клімату в процесі навчання // Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. – К.: ІСДО. – 1998. – № 6.*

4. Равен Дж. *Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен; [пер. с англ.]. – М.: “Когито-Центр”, 2002. – 396 с*

5. *Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.*

REFERENCES

1. Goulman, D., Boytsis R. & Makki, E. (2005). *Emotsionalnoe liderstvo: iskusstvo upravleniya lyudmi na osnove emotsionalnogo intellekta* [Emotional

leadership: the art of managing people based on emotional intelligence]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 300 p. [in Russian].

2. Hryshkova, R.O. (2007). *Formuvannia inshomovnoi sotsiokulturnoi kompetentsii studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei*: Monohrafiia [The socio-cultural formation of foreign language competence of students of non-philological specialties: Monograph]. Mykolaiv: MDHU Publ. [in Ukrainian].

3. Levchenko, T. I. (1998). *Pro poniattia pedahohichnoho klimatu v protsesi navchannia* [The notion of the pedagogical climate in the process of learning]. *Problemy osvity: Nauk.-metod. zb.*, Kyiv: ISDO Publ., № 6. [in Ukrainian].

4. Raven, Dzh. (2002). *Kompetentnost v sovremennom obshchestve: vyvavlenie, razvitie i realizatsiya* [Competence in modern society: identification, development and implementation]. [per. s angl.]. Moscow: “Kogito-Tsentr, 396 p.

5. *Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk* (2002). [Philosophical encyclopedic dictionary]. Kyiv: Abrys, 742 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 03.04.2017

УДК 378.091.12:005.963]:373.3.016

Катерина Осадча, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики і кібернетики Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б. Хмельницького

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЮТОРСЬКОГО СУПРОВОДУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті на основі аналізу соціального і державного замовлення щодо результатів навчання учнів початкової школи та їх вікових особливостей висвітлюються специфічні риси тьюторського супроводу дітей цього шкільного віку. Автор подає сутність понять “індивідуальна освітня траєкторія”, “індивідуальний освітній маршрут”, “індивідуальна освітня програма” для учнів початкової школи. На основі аналізу наукових праць у статті розглядаються специфічні особливості тьюторського супроводу учнів початкової школи. Зазначається, що тьюторська діяльність у початковій школі спрямована на формування позитивної мотивації до навчання, пізнавального інтересу та підготовку до навчання у основній школі.

Ключові слова: тьюторський супровід, учні початкової школи, індивідуальний освітній маршрут, індивідуальна освітня траєкторія, індивідуальна освітня програма.

Літ. 11.

Екатерина Осадчая, кандидат педагогических наук, доцент кафедры информатики и кибернетики Мелитопольского государственного педагогического университета имени Б. Хмельницкого

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЮТОРСЬКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ УЧЕНИКОВ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

В статье на основе анализа социального и государственного заказа на результаты обучения учащихся начальной школы и их возрастных особенностей освещаются специфические черты тьюторского сопровождения детей этого школьного возраста. Автор представляет сущность понятий “индивидуальная образовательная траектория”, “индивидуальный образовательный маршрут”, “индивидуальная образовательная программа” для учащихся начальной школы. На основе анализа научных работ в статье рассматриваются специфические особенности тьюторского сопровождения учащихся начальной школы. Отмечается, что тьюторская деятельность в начальной школе направлена на формирование положительной мотивации к обучению, познавательного интереса и подготовку к обучению в основной школе.

Ключевые слова: тьюторское сопровождение, ученики начальной школы, индивидуальный образовательный маршрут, индивидуальная образовательная траектория, индивидуальная образовательная программа.